

GRIET DOBBELS (°1964)

Met een objectiverende blik onderzoekt Griet Dobbels voortdurend tegenstellingen als chaos en controle, vergankelijkheid en tijdloosheid, natuur en cultuur of universaliteit en individualiteit. Haar oeuvre manifesteert zich in heel diverse media. Of het nu gaat om een tekening, een driedimensionaal werk of film, de lijn is een constant weerkerend element.

Vissers van de Horizon, TAZ#2023, Theater aan Zee, Oostende. Concept, productie en regie : Griet Dobbels en Cesar Janssens. Groep horizonsdragers. Compagnon d' Art : Els Vermeersch. Met steun van KVS, Brussel. Images © Stef Tessel

Het zoeken naar verbindingen en samenwerkingen loopt als een rode draad door het oeuvre van Griet Dobbels. Residenties op heel diverse plaatsen in de wereld en de participatie van anderen voeden haar werk. Dobbels is in de eerste plaats een onderzoekend kunstenaar. In de bundeling van krachten zoekt ze naar gelijkwaardigheid.

The Map is not the Territory omvat een reeks werken gestart in tweeduizend en twaalf. De titel verwijst naar een citaat van de Pools-Amerikaanse filosoof Alfred Korzybsky (1879-1950) en "gaat over het feit dat mensen de weergave van de werkelijkheid soms verwarren met de werkelijkheid zelf. Het in kaart brengen van een gebied vormt dus niet het eigenlijke grondgebied. Ondanks onze inspanningen om de wereld om ons heen te beheersen, falen we vaak. De waarneming komt niet altijd overeen met de werkelijkheid."¹ Hoogtelijnen worden op

¹ <https://grietdobbels.be/map-not-territory>

stafkaarten gevisualiseerd door een opeenvolging van lijnen, op topografische kaarten door middel van kleur. In het werkelijke landschap zijn ze echter niet waarneembaar. *The Map is not the Territory* draait in eerste instantie om het fysiek zichtbaar maken van hoogtelijnen in het landschap. Met professionele meetapparatuur markeert de kunstenaar een vooraf bepaalde hoogtelijn met een witgekalkte lijn. Het concept is voor het eerst uitgevoerd in de Vlaamse Ardennen in het kader van het kunstenfestival *Arpia 2012*. Een residentie van twee maanden in tweeduizend zeventien resulteerde in het project *Montedellarte*.² In de Italiaanse Alpen werd op duizend vijfhonderd meter een hoogtelijn aangeduid. Het beoogde doel kan evenwel niet zonder de participatie van een publiek. Bij het artistiek evenement waren een honderdtal mensen betrokken. Dobbels fungeert hier als het ware als een regisseur. Ze meet zich een rol aan als een controleorgaan maar tegelijkertijd moet ze haar rol durven loslaten en ruimte bieden aan het toeval. De dag van de happening was de berg gehuld in een dichte mist. Aan de hand van instructies via QR-codes namen de deelnemende wandelaars foto's.³ Het proces- en projectverloop bij Dobbels ontwikkelt zich steeds heel organisch. Alle deelaspecten vormen samen het uiteindelijke tastbare werk. Uit *Montedellarte* ontwikkelt zich een installatie met een video opgebouwd uit de foto's van de participanten, gepresenteerd met twee lichtbakken waarin het evenement via punten en oplichtende lijnen wordt gevisualiseerd.

Het landschap is een steeds terugkerend thema. Vaak gaat het om plekken met een beladen historiek. Bij de video *De Koe en de Geit* ontstaat de beeldvorming van de omgeving vanuit het perspectief van een dier. Door letterlijk een camera op de kop van een koe in Watou en eentje op de kop van een geit in Al Masara, in de buurt van Bethlehem in Palestina, te plaatsen, worden grensregio's met elkaar verbonden. Beide regio's dragen ook sporen van het verleden: in het West-Vlaamse dorp worden deze gevormd door de relictten van de Eerste Wereldoorlog, het Palestijnse landschap draagt nog steeds de gevolgen van The Balfour Declaration uit negentienzeventien. In beide omgevingen worden de boeren om diverse ecologische, politieke en economische aanleidingen in hun bestaan bedreigd. Het lokale komt hier tegenover het universele te staan, de historiek ten opzichte van het actuele, het menselijke versus het niet-menselijke. Het landschap in de bijna tien minuten durende video laat zich lezen met een objectiverende blik. Een trage en contemplatieve kijkervaring die zich richt op heel diverse gezichtspunten: van een close up op grassprietten in een wei in Watou en de rotsen van het dorre berglandschap in het Midden-Oosten tot een blik op de wolkenhemel. De beelden worden ondersteund door de tekst *Gedachtenkuddes* van Lotte Dodion, een Belgisch woordkunstenaar die vanaf de start bij het project betrokken was. Het geïntegreerde gedicht wordt door verschillende stemmen in drie talen, het Nederlands, het Engels en het Arabisch, gelezen. Het visuele en auditieve komen hier samen.⁴

Sporen van het oorlogsverleden vormen eveneens het uitgangspunt voor het werk *Clay Front*. Op tien verschillende locaties in Vlaanderen, die deel uitmaakten van de frontlinie tijdens de

² Residentie: Cittadellarte – Fondazione Pistoletto, Biella, Italië

³ Aan de happening kon eveneens digitaal deel genomen worden.

⁴ “*De Arabische stem in de video is van Fatena Al Ghorra. Ze vertaalde het gedicht ook in het Arabisch. Fatena is een dichteres die woont en werkt in Antwerpen, ze heeft de Belgische nationaliteit en ging begin oktober 2023 terug om voor het eerst na 15 jaar haar familie in Gaza te bezoeken. Vlak voor Kerstmis slaagde ze erin Gaza te verlaten.*” Uit: <https://grietdobbels.be/video-cow-and-goat>

Eerste Wereldoorlog, werd klei opgegraven. Plaatsen waar honderdtallen mensen ooit vermist raakten, waar het gewicht van de oorlog in de aarde verborgen zit. Per slagveld creëerde Dobbels met de klei een servies, de kleurnuances van de materie visualiseren de verschillende plaatsen. Gepresenteerd op tien sokkels vormen de objecten een eerbetoon aan de vermiste soldaten. De keuze voor dagdagelijkse gebruiksvoorwerpen verwijst naar de vrouwen die aan het thuisfront hun eigen strijd voerden. *Clay Front Homecoming* vormde het vervolgproject. Via het In Flanders Fields Museum in Ieper ontving Griet Dobbels een lijst met 9770 soldaten die vermist raakten op de tien locaties. De lijst vermeldt evenwel geen namen, maar wel de geboorteplaatsen van de vermisten. Het hieruit ontstane werk, *Clay Front Homecoming*, keert in de vorm van een aardewerk potje terug naar de plaats van herkomst van de vermiste soldaten. Per postpakket, genummerd en verzegeld als een kunstenaarseditie, vormt het initiatief, naast de herdenking, eveneens een verbinding met het lokale -de klei rond Ieper- en het universele, de soldaten die vanuit alle uithoeken van de wereld in de Vlaamse velden kwamen vechten.⁵

Een aantal projecten resulteren in *art books*, op het vlak van vormgeving nauw aansluitend bij Dobbels concepten. Zo is de publicatie rond *The Map is not the Territory (Montedellarte)* gevouwen als een klassieke wegenkaart. *Straight Line Attempt* is de digitale neerslag van panoramische foto's aan de Belgische kust. Niet de zee, maar de gebouwen worden hier afgebeeld, summier aangeduide bebouwing, een lijn vormend in het midden van de pagina's. Het kunstenaarsboek heeft de vorm van een leporello, die volledig uitgevouwen een lengte van tweeënveertig meter heeft. Rechtopstaand, gepresenteerd als een sculptuur, bewegen de gebouwen over de opeenvolgende pagina's als een zigzaglijn, maar wanneer de toeschouwer de juiste kijkhoogte vindt, wordt de bebouwing een rechte lijn. Een visueel equivalent van zowel een abstract gegeven als van een zintuiglijke blik.

Danielle Wuyts

WEBSITE

<https://grietdobbels.be/>

KUNSTENAARSPUBLICATIES

Mind the gap, in samenwerking met Dolores Bouckaert, editie voor Museum Dhondt-Dhaenens in 2013, 2013

⁵ De soldaten waren onder andere afkomstig van: Weingarten (Duitsland), Auckland (Nieuw-Zeeland), Woubrechtgem (België) tot Mers El Hadjadj (Algerije): <https://grietdobbels.be/clay-front-homecoming-certificates>

Straight line attempt, in samenwerking met Posture Editions nr 16, 2015

The Map is not the Territory (Montedellarte), Publishing Viaindustriale, Foligno, Italië, 2018

Under the Tower / Onder de Kerktoren, in samenwerking met Topo Copy (Gent) en Sophia Attigui (Cassablanca), 2022

KIJKEN

The map is not the territory, 2012: <https://www.youtube.com/watch?v=FclCRYjUNgY>

BRONNEN

Lezing academie Brugge DKO, 20 september 2024, Magdalenazaal, Brugge

<https://grietdobbels.be/>